



STATE OF  
**YOUTH** NL

KinderrechtenCollectief

# Een Jonge Blik op Kinderrechten

Onderzoeksrapport State of Youth NL

Publicatiedatum: 25 maart 2025



FLITSPEILING  
**KINDERRECHTEN**

INITIATIEFNER



IN SAMENWERKING MET



# Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het rapport *'Een Jonge Blik op Kinderrechten'* van State of Youth NL.

State of Youth NL is een initiatief van KidsRights in samenwerking met de Nationale Jeugdraad (NJR), Maatschappelijke Diensttijd (MDT) en Augeo Foundation. Onze missie is om de stem van alle jongeren in Nederland te representeren en te versterken.

In het kader van 30 jaar kinderrechten in Nederland hebben we samengewerkt met het Kinderrechtencollectief. Het Kinderrechtencollectief is in 1995 opgericht en bestaat uit vijf kernleden: de kinderrechtenorganisaties Augeo Foundation, Defence for Children Nederland, Kinderpostzegels, Save the Children en Terre des Hommes. Daarnaast hebben ze een groot netwerk van betrokken partners. Het Nederlands Jeugdinstituut is als onafhankelijk adviseur verbonden.

Samen hebben we vier thema's binnen het kinderrechtenverdrag gekozen waarover we de stem van jongeren wilden laten klinken: mentaal welzijn, kansengelijkheid, jeugdzorg en jeugdstrafrecht. Binnen deze thema's wilden we van de jongeren weten welke problemen zo snel mogelijk moeten worden aangepakt en welke oplossingen zij hiervoor zien. Om dit uit te kunnen vragen in een vragenlijst heeft het Kinderrechtencollectief samen met State of Youth NL een focusgroep met jongeren georganiseerd. Vanuit hun ervaring en/of expertise hebben de jongeren input gegeven op de thema's voor de vragenlijst.

Ons onderzoek laat zien dat de meerderheid van de jongeren geen kennis heeft over hun rechten, dat hun stem nog onvoldoende gehoord wordt, en dat er op de thema's mentaal welzijn, kansengelijkheid, jeugdzorg en jeugdstrafrecht stappen te zetten zijn, wil Nederland aan het Kinderrechtenverdrag voldoen.

Wij zijn dankbaar voor alle kinderen en jongeren die hun ervaringen met ons hebben gedeeld en willen strijden voor de rechten van iedereen. Daarnaast zijn we dankbaar voor de steun, expertise en netwerken van al onze partners.

Naast de jongeren en samenwerkingspartners willen we ook graag onze sponsors bedanken. Dankzij de financiële steun van Vfonds, Fonds21, Janivo Stichting en kernpartners MDT en Augeo Foundation hebben we de middelen om te bouwen aan een representatief jongerenpanel waarin de thema's die jongeren belangrijk vinden centraal staan.

Wij hopen dat het lezen van dit rapport u veel inzichten brengt. Bij vragen zijn wij bereikbaar per mail op [info@stateofyouth.org](mailto:info@stateofyouth.org).

Met vriendelijke groeten,

**State of Youth NL**

*Dé megafoon van de nieuwe generatie*

# Conclusies

**Maar liefst 56% van de jongeren weet niet dat zij speciale rechten hebben volgens het Kinderrechtenverdrag.**

Dit laat zien dat er nog veel te winnen valt als het gaat om educatie over kinderrechten. Volgens artikel 42 van het Kinderrechtenverdrag is Nederland verplicht zich hiervoor in te spannen.

En ook op jongerenparticipatie zijn stappen te zetten. Dit onderzoek laat net als onze eerdere onderzoeken *Een (t)huis, een toekomst* en *Iedereen Ingecheckt* zien dat er volgens jongeren onvoldoende geluisterd wordt naar hun mening.

**Op een schaal van 0 tot 100 geven jongeren gemiddeld een score van 38 voor de manier waarop er naar hun mening geluisterd wordt.**



**Er wordt heel slecht geluisterd.**


**Er wordt heel goed geluisterd.**


Deze twee uitkomsten vinden wij bijzonder zorgelijk, aangezien jongerenparticipatie en kennis van kinderrechten overkoepelende en essentiële kinderrechten zijn. Het zijn voorwaarden voor jongeren om van al hun rechten te kunnen genieten.


Wij blijven ons inzetten voor het recht van jongeren om te participeren. Zij moeten gehoord worden als het over dingen gaat die invloed hebben op hun leven. Hun stem doet ertoe. Toegankelijke informatie is daarvoor wel van belang, anders kunnen jongeren moeilijker een mening vormen en voor hun rechten opkomen. Dit is van toepassing op alle rechten die zijn neergelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (het Kinderrechtenverdrag).


Daarom benadrukken wij het belang van deze overkoepelende rechten. Zonder educatie en participatie zal Nederland onmogelijk recht kunnen doen aan het Kinderrechtenverdrag.

Naast deze twee thema's hebben we jongeren naar hun mening gevraagd op vier onderwerpen: **Mentaal welzijn, Gelijke kansen, Jeugdstrafrecht en Jeugdzorg.** Hieronder volgen de belangrijkste conclusies vanuit de input die de jongeren hebben gegeven.

 **Mentaal welzijn** - Jongeren maken zich zorgen over de stress en druk die op school ervaren wordt (30%). Zij vinden dat dit als eerste opgelost moet worden, omdat jongeren hierdoor faalangst krijgen (57%). Zij willen dat de prestatie- en toetsdruk op school verminderd wordt, zodat er meer gefocust wordt op de ontwikkeling van jongeren (58%).

 **Gelijke kansen** - Jongeren vinden het een urgent probleem dat er niet goed wordt geluisterd naar de mening van álle jongeren en dat sommige groepen worden buitengesloten (36%). Dit moet als eerste worden opgelost omdat jongeren hierdoor mentale problemen krijgen, zoals stress of somberheid (53%). De overheid zou volgens hen bijvoorbeeld jongeren moeten ondersteunen die leven in armoede (48%).

 **Jeugdstrafrecht** - Als het gaat over jeugdstrafrecht, vinden jongeren het een urgent probleem dat er niet genoeg naar het kind/ de mens wordt gekeken, en te veel naar hun misdaad (22%). Zij vinden dat dit als eerste moet worden opgelost, omdat jongeren niet goed behandeld worden en trauma's op kunnen lopen in gevangenissen (51%). Zij zien een oplossing in goed onderwijs en opleidingen voor deze jongeren (46%).

 **Jeugdzorg** - Tot slot hebben we jongeren gevraagd naar hun mening over de jeugdzorg. Ook hier vinden jongeren het een urgent probleem dat ze niet genoeg inspraak hebben als het gaat over hun eigen situatie (28%). Jongeren worden daardoor 'vergeten' en niet goed gehoord en gezien (54%). Zij willen dat Nederland zorgt voor makkelijke toegang tot hulp, zonder dat jongeren er lang op hoeven te wachten (56%).

**Ons onderzoek laat zien dat jongeren nog onvoldoende gehoord worden, zowel op specifieke thema's als in de brede zin door de overheid. Als State of Youth NL maken wij ons hier zorgen om, omdat dit in scherp contrast staat met de urgente behoefte om betekenisvolle jongerenparticipatie op verschillende niveaus en domeinen te borgen. Om de rechten van jongeren te waarborgen, is het noodzakelijk dat hun stem wordt meegenomen in beslissingen die impact hebben op hun leven.**

# Aanbevelingen van de jongeren

Jongeren hebben veel ideeën en adviezen voor de overheid, om zich nog beter aan de afspraken uit het Kinderrechtenverdrag te kunnen houden\*:

## Mentaal welzijn

- Verminder de prestatie- en toetsdruk op school, focus meer op de ontwikkeling van jongeren (58%)
- Zorg voor meer geld voor oplossingen voor jongeren met mentale problemen (39%)
- Zorg voor betere regels op sociale media om jongeren te beschermen tegen de risico's hiervan (36%)

## Gelijke kansen

- Ondersteun jongeren die leven in armoede (48%)
- Zorg ervoor dat alle jongeren mee kunnen praten en mee kunnen doen (45%)
- Meer geld naar onderwijs zodat iedere jongere hetzelfde onderwijs kan krijgen (41%)

## Jeugdstrafrecht

- Zorg ervoor dat jongeren ook in jeugdgevangenissen goed onderwijs en opleidingen kunnen volgen (46%)
- Zorg voor vaker en meer persoonlijk contact (42%)
- Kijk naar de jongere zelf en zorg voor een kindvriendelijk systeem (40%) / Zorg ervoor dat het hele systeem en alle hulp gericht zijn op terugkeer naar de samenleving (40%)

## Jeugdzorg

- Zorg dat jongeren makkelijk toegang kunnen krijgen tot hulp zonder er heel lang op te moeten wachten (56%)
- Zorg ervoor dat jongeren weten wat hun rechten zijn (39%)
- Richt je op de omgeving van jongeren en betrek hen bij de oplossingen (35%) / Zorg voor burgervoogden (35%)

**Alle kinderrechten zijn belangrijk om jongeren onder de 18 te beschermen en ervoor te zorgen dat zij zich goed kunnen ontwikkelen. Veel jongeren zien of ervaren problemen, waardoor niet alle jongeren volledig van hun rechten kunnen genieten. Zij hebben van zich laten horen, nu is het aan politici en beleidsmakers om hier naar te luisteren.**

*\*Jongeren konden bij deze vraag meerdere antwoorden kiezen. De percentages die hier worden weergegeven laten de meest gekozen oplossingen zien.*

# INHOUDSOPGAVE

01	<u>VOORWOORD</u>
02	<u>CONCLUSIES</u>
04	<u>AANBEVELINGEN</u>
06	<u>INLEIDING</u>
07	<u>ONDERZOEKSOPZET</u>
08	<u>LEESWIJZER</u>
09	<u>KINDERRECHTEN</u>
10	<u>KINDERRECHTEN EN JONGERENPARTICIPATIE</u>
14	<u>MENTAAL WELZIJN</u>
20	<u>GELIJKE KANSEN</u>
25	<u>JEUGDSTRAFRECHT</u>
30	<u>JEUGDZORG</u>
36	<u>10-11 JARIGEN</u>
38	<u>TOT SLOT</u>

# Inleiding

Kansenongelijkheid, mentale problemen, geen betaalbare woningen (*zie ook ons eerdere onderzoek Een (t)huis, een toekomst*). Jongeren worden op dit moment hard getroffen. Logisch dus dat de nieuwe generatie zich steeds meer laat horen. State of Youth NL vindt het belangrijk dat *alle* jongeren gehoord worden en bundelt alle stemmen tot één luide stem. Zie ons als een megafoon: wij versterken de stem van jongeren, zodat hun problemen eindelijk echt serieus worden genomen.

Via ons online panel geven jongeren hun mening over thema's die voor hen belangrijk zijn. Deze inzichten gebruikt State of Youth NL om te strijden voor betekenisvolle jongerenparticipatie, verandering en echte oplossingen.

Dit doen we middels uitgebreide campagnes en onderzoeken, maar ook zogenaamde flitspeilingen. Hierbij spelen we in op actualiteiten en halen we in een korte periode de mening van zo veel mogelijk jongeren op. Meer hierover staat toegelicht in de onderzoeksopzet.



## **Flitspeiling: Een Jonge Blik op Kinderrechten**

Veel jongeren ervaren mentale problemen, krijgen niet dezelfde kansen als anderen, of krijgen niet de zorg en hulp waar zij recht op hebben. Bijvoorbeeld door prestatiedruk, discriminatie, of problemen en ervaringen in de jeugdzorg en het jeugdstrafrecht. Als de rechten van kinderen niet nageleefd worden, kunnen zij moeilijker gezond opgroeien en meedoen in de maatschappij. Dit willen wij veranderen.

Wij vinden dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving. Daarom dromen wij van gelijke rechten voor iedere jongere. Zodat zij allen een positief toekomstbeeld hebben.

In dit rapport hebben wij de stemmen van ruim duizend jongeren onder de 18 jaar gebundeld. Wij bieden hiermee aanknopingspunten voor een gesprek tussen jongeren, scholen, ouders en politici om de beste oplossingen te vinden.

# Onderzoeksopzet

## Doelgroep

Voor onze flitspeiling 'Een Jonge Blik op Kinderrechten' hebben we jongeren tussen de 10 en 18 jaar gevraagd hun mening te geven over kinderrechten, en specifiek de onderwerpen mentaal welzijn, kansengelijkheid, jeugdzorg en jeugdstrafrecht.

## Methode

In samenwerking met het marktonderzoeksbureau Glocalities hebben wij via twee wegen ingevulde vragenlijsten opgehaald.

- Via het panel Stempunt hebben we een steekproef getrokken van n=345 jongeren van 10 t/m 17 jaar, representatief op geslacht, leeftijd en provincie.
- We hebben de vragenlijst als online panel (een openbare link) via online- en offlinemethodes verspreid en daarmee n=734 ingevulde vragenlijsten binnengehaald van jongeren tussen 10 t/m 17 jaar.

## Veldwerkperiode

De twee onderzoeken hebben parallel plaatsgevonden:

- Online panel: vrijdag 14 februari t/m dinsdag 25 februari;
- Stempunt: vrijdag 14 februari t/m zondag 23 februari.

## Analyse

Bij de analyse is de data van beide panels (Stempunt en online/offline) samengevoegd voor de jongeren van 12 t/m 17 jaar (n=1005) en gewogen naar de representatieve populatiecijfers van jongeren tussen 12 t/m 17 jaar op geslacht, leeftijd en provincie. Omdat het aandeel jongeren van 10 en 11 jaar te klein was en we de wegefficiëntie\* hoog wilden houden, hebben we deze leeftijden buiten de totale steekproef gehouden. We hebben aan deze groep een apart hoofdstuk gewijd (pagina 36-37) om hun input op een kwalitatieve manier mee te nemen.

De opzet van de vragenlijst is te raadplegen in de [bijlage](#).

*\*De wegefficiëntie is hoog wanneer de samenstelling van de steekproef op geslacht, leeftijd en provincie niet te veel afwijkt van de samenstelling in de populatie.*

# Leeswijzer

## Opbouw rapport

In het rapport zullen we per thema beginnen met een introductie van de bijbehorende artikelen in het Kinderrechtenverdrag. Vervolgens lichten we de resultaten van het onderzoek uit. De aanbevelingen die jongeren doen zetten we vervolgens in context met de huidige stand van zaken en beleidsontwikkelingen op dit thema.

## Definities

- **IVRK** - Deze afkorting staat voor 'Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind' ofwel het Kinderrechtenverdrag. Op 20 november 1989 nam de Verenigde Naties het kinderrechtenverdrag aan. Op 8 maart 1995 ratificeerde Nederland het Verdrag. Meer hierover is te lezen in het hoofdstuk Kinderrechten.
- **Jongeren** - Volgens Artikel 1 van het IVRK is een kind '*leder mens jonger dan achttien jaar (...)*'. Voor de leesbaarheid, om aan te sluiten bij andere onderzoeken en om de doelgroep aan te spreken, gebruiken wij hiervoor de term 'jongeren'. Ook als wij het hebben over jongerenparticipatie, dan bedoelen wij kinder- en jongerenparticipatie.

## Percentages

Binnen elk thema kregen jongeren drie vragen voorgelegd gericht op: problemen, gevolgen en oplossingen.

- **Problemen** - De jongeren konden bij deze vragen één antwoord uit de gegeven categorieën kiezen. De percentages slaan bij deze vragen op de totale groep van 1.005 jongeren.
- **Gevolgen** - Deze vragen gingen over het gekozen probleem binnen elk thema. De jongeren konden bij deze vragen meerdere antwoorden uit de gegeven categorieën kiezen. De percentages slaan bij deze vragen op de groep jongeren die dat probleem heeft gekozen. De basis (steekproefgrootte) is hier dus lager dan bij de 'probleem' vragen.
- **Oplossingen** - De jongeren konden bij deze vragen meerdere antwoorden uit de gegeven categorieën kiezen. De percentages slaan bij deze vragen op de totale groep van 1.005 jongeren.

## Bijlage

In de bijlage is aanvullende informatie te vinden, zoals:

- Verdragsteksten die horen bij de genoemde artikelen van het IVRK;
- De vragenlijst.

# Kinderrechten

## Wat zijn kinderrechten?

Voor iedereen jonger dan 18 jaar, zijn er kinderrechten. Dit zijn afspraken over hoe we met jongeren onder de 18 jaar moeten omgaan en staan opgeschreven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (het Kinderrechtenverdrag, ofwel het IVRK). Nederland heeft het IVRK 30 jaar geleden ondertekend en moet zich dus aan de afspraken houden.

## Wat is het 'Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind'?

Op 20 november 1989 namen de Verenigde Naties het IVRK aan. Hierin staan 54 artikelen met afspraken over de rechten van kinderen en jongeren tot 18 jaar. Bijna alle landen in de wereld zijn partij bij het IVRK. Nederland ook, sinds maart 1995. Al 30 jaar dus. Als een land partij is bij het verdrag moet het zich aan de regels houden die daarin staan.

## In het kort

Je hebt als jongere onder de 18 bijvoorbeeld het recht om veilig en gezond op te groeien. Je hebt recht op ouders of andere verzorgers die je liefde en aandacht geven. Maar ook op vrije tijd om te spelen en te relaxen. Je moet ook je mening kunnen geven. En als je ziek bent, heb je recht op hulp en goede verzorging.

Kinderrechten zijn er voor alle kinderen. Het maakt niet uit waar je vandaan komt, hoe je eruit ziet en of je rijk bent of arm. Sommige kinderen hebben een moeilijker leven dan anderen. Zij hebben recht op extra bescherming en hulp.

Meer weten? Kijk op [www.kinderrechten.nl](http://www.kinderrechten.nl)



### alle informatie over kinderrechten op één website

Alle kinderen en jongeren hebben rechten. Deze kinderrechten staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties.

 Kinderrechten

# Kinderrechten en Jongerenparticipatie

## Jouw recht op een stem

### Toelichting artikel 12: Eigen mening

Jouw mening doet ertoe. Zeker als het over jouw leven gaat, bijvoorbeeld bij wie je wilt wonen als je ouders gescheiden zijn. Of als het gaat over oplossingen voor problemen waar jij tegenaan loopt. Volwassenen moeten actief naar jouw mening vragen en deze serieus nemen. Dit geldt voor de overheid, maar ook voor andere volwassenen. Het maakt niet uit hoe jong of oud je bent.



### Toelichting artikel 42: Kinderrechteneducatie

Als je niet weet welke rechten je hebt, kun je ook niet voor je rechten opkomen. Daarom moeten jongeren en ook bijvoorbeeld hun ouders informatie krijgen over kinderrechten. Nederland moet zorgen dat alle mensen genoeg weten over kinderrechten.

# Kinderrechten en Jongerenparticipatie

Gebrek aan educatie; Jongeren geven de overheid een onvoldoende

Maar liefst **56%** van de jongeren weet niet dat zij speciale rechten hebben volgens het IVRK. Volgens artikel 42 van het Kinderrechtenverdrag is Nederland echter verplicht zich hiervoor in te spannen. En dat is belangrijk: want kennis van kinderrechten is een overkoepelend en essentieel kinderrecht en een voorwaarde voor jongerenparticipatie.

Volgens artikel 12 van het IVRK hebben jongeren onder de 18 jaar ook het recht om mee te denken en mee te doen als het om belangrijke dingen gaat. Wij vroegen de jongeren hoe zij dit ervaren.

Op een schaal van 0 tot 100 geven jongeren gemiddeld een score van 38 voor de manier waarop er naar hun mening geluisterd wordt.



Er wordt heel slecht geluisterd.

Er wordt heel goed geluisterd.

Ook in ons vorige onderzoek naar jongerenhuisvesting (*Een (t)huis, een toekomst*) werd door jongeren (12 t/m 17 jaar) een score van 38 gegeven.

De aanhoudende slechte score voor de manier waarop er naar jongeren geluisterd wordt, vinden wij als State of Youth NL zorgwekkend. Het is belangrijk dat jongeren betrokken worden, absoluut als het gaat over hun rechten. Zij zijn immers de expert van hun eigen leefwereld en moeten gehoord worden als het gaat over thema's die er voor hen toe doen.

**Kortom: het is de hoogste tijd om jongerenparticipatie te borgen in wet, beleid en praktijk.**



*Jongeren hebben minder rechten dan ouderen en ik vind dat wij ook op een manier mogen stemmen. Want het is onze toekomst waar de ouderen over stemmen dus ik wil daar ook betrokken bij zijn.*



# Kinderrechten en Jongerenparticipatie

## Context en analyse op basis van deskresearch

Betekenisvolle jongerenparticipatie betekent dat jongeren mee kunnen praten, beslissen en doen. Zeker als het gaat over onderwerpen die hen direct aangaan. Dat kan alleen als jongeren ook op de hoogte zijn van hun rechten. Jongeren die zich bewust zijn van hun rechten, zijn beter in staat om voor zichzelf op te komen. Onder andere scholen, beleidsmakers, en organisaties moeten zich hiervoor inspannen.

*Dit onderzoek laat zien dat de minderheid van de jongeren op de hoogte is van hun rechten en dat er nog niet goed genoeg naar hun mening geluisterd wordt. Zoals verderop in dit rapport verder toegelicht zal worden, komt het onderwerp participatie ook terug bij andere kinderrechten waar wij jongeren over hebben bevestigd. Zo kozen jongeren binnen het onderwerp Gelijke kansen het probleem dat er niet goed wordt geluisterd naar de meningen van alle jongeren, en dat sommige groepen worden buitengesloten, als belangrijkste thema. Ook binnen het thema Jeugdzorg wordt het probleem dat jongeren niet genoeg inspraak hebben als het gaat over hun eigen situatie als allerbelangrijkste ervaren.*

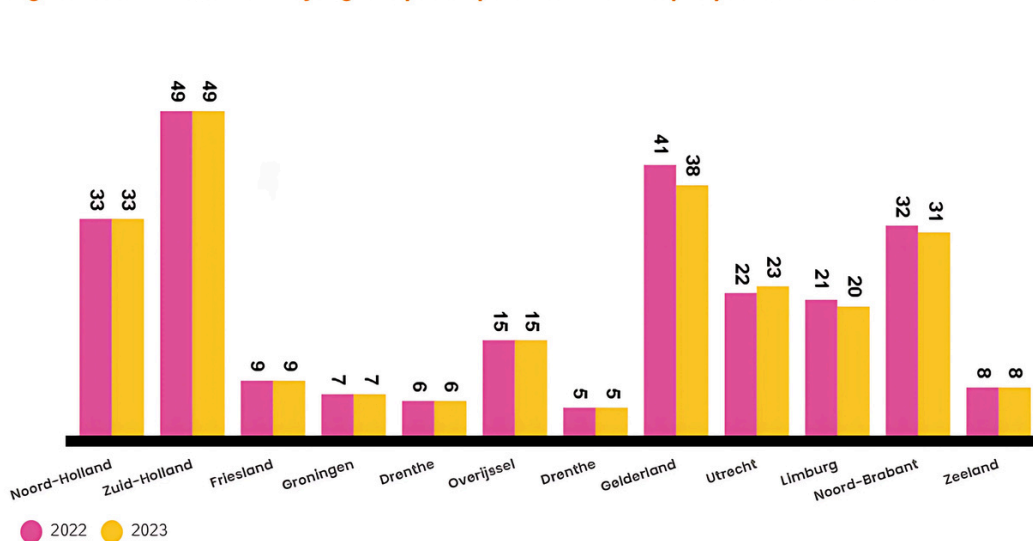
*Hoe staat het ervoor en wat gebeurt er eigenlijk al op dit vlak?*

### Cijfers en data

Er is momenteel niet genoeg data beschikbaar om een goed inzicht te krijgen in de mate en kwaliteit van jongerenparticipatie in Nederland. Niet alle initiatieven zijn in beeld, en er is weinig zicht op de kwaliteit van bekende initiatieven.

Onderstaande figuur, gepubliceerd in Kinderrechten in Beweging Editie 2024 laat zien dat er grote verschillen zijn per provincie in het aantal participatie-initiatieven.

**Figuur 1. Aantal kinder- en jongerenparticipatie initiatieven per provincie 2022-2023**



Bron: NJR, Speaking Minds, kindereburgemeesters.nl, Adviesvangers

# Kinderrechten en Jongerenparticipatie

## Context en analyse op basis van deskresearch

Wat we wel weten:

- Er zijn ongeveer 350 leerlingenraden van middelbare scholen lid van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS).
- Er zijn 41 landelijke jongerenorganisaties aangesloten bij de Nationale Jeugdraad (NJR).

Ook als het gaat om kinderrechteneducatie is informatie versnipperd. Het is niet bekend hoeveel scholen les geven over kinderrechten. Er zijn wel verschillende organisaties die gastlessen geven op scholen, en natuurlijk zijn er docenten die dit zelf oppakken.

### **Beleidsontwikkelingen**

In mei 2024 is de Nationale Jeugdstrategie (NJS) gelanceerd. Het ministerie van VWS werkt hiervoor samen met de NJR. Via de NJS kunnen jongeren van 12 t/m 29 jaar op verschillende manieren meepraten over beleid rondom 10 thema's die van belang zijn in hun leven en voor hun toekomst. Met deze input zullen afspraken worden gemaakt over het duurzaam en structureel betrekken van jongeren bij het maken van beleid. De NJS is domeinoverstijgend, daarom worden naast VWS ook andere ministeries betrokken.

# Mentaal welzijn

Jouw recht op gezondheid

## Toelichting artikel 24: Gezondheid

Je moet gezond op kunnen groeien en hebt recht op goede zorg als je dat nodig hebt. Als je ziek bent, moet je hulp krijgen. Er moeten dus genoeg ziekenhuizen en dokters zijn waar je terecht kunt.

Maar: voorkomen is beter dan genezen. Er moet daarom ook genoeg informatie zijn over gezond leven.



# Mentaal welzijn

Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**30%** koos voor: Jongeren ervaren te veel stress en druk op school

Jongeren geven aan dat ze hierdoor:

- faalangst krijgen (57%)
- stress- en paniekaanvallen krijgen (55%)
- onzeker worden (54%)
- ongezonde gewoontes krijgen (bijvoorbeeld eetproblemen, spijsbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken) (48%)
- kwetsbaarder zijn voor verslavingen (bijvoorbeeld drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken) (42%)
- geen veilige plek hebben om jong te zijn (21%)



*Jongeren krijgen weinig vrijheid en moeten veel doen op jonge leeftijd.*



**20%** koos voor: Jongeren krijgen niet de hulp die ze nodig hebben bij moeilijke thuissituaties (zoals bij scheidingen of zieke ouders).

Jongeren geven aan dat ze hierdoor:

- kwetsbaarder zijn voor verslavingen (bijvoorbeeld drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken) (61%)
- ongezonde gewoontes krijgen (bijvoorbeeld eetproblemen, spijsbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken) (54%)
- geen veilige plek hebben om jong te zijn (44%)
- onzeker worden (38%)
- stress- en paniekaanvallen krijgen (37%)
- faalangst krijgen (24%)



*Doordat jongeren niet genoeg betrokken worden bij keuzes die gemaakt worden over hun eigen leven, gaat er zoveel fout. De dingen die ik hierdoor meemaakte: onthechting van mijn familie, geweld, paniekaanvallen, schoolstress, gevoel van wanhoop omdat niemand toch iets voor mij verandert.*



Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van te veel stress en druk op school ervaren: n=303

Basis gevolgen van niet de hulp krijgen die jongeren nodig hebben bij moeilijke thuissituaties: n=204

# Mentaal welzijn

Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**18%** koos voor: Sociale media laat te veel het perfecte plaatje zien aan jongeren.

Jongeren geven aan dat ze hierdoor:

- onzeker worden (66%)
- ongezonde gewoontes krijgen (bijvoorbeeld eetproblemen, spijbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken)(55%)
- faalangst krijgen (49%)
- kwetsbaarder zijn voor verslavingen (bijvoorbeeld drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken) (47%)
- stress- en paniekaanvallen krijgen (33%)
- geen veilige plek hebben om jong te zijn (25%)



**17%** koos voor: Jongeren worden niet goed genoeg beschermd op sociale media tegen bijvoorbeeld pesten en mensen die kwaad willen.

Jongeren geven aan dat ze hierdoor:

- kwetsbaarder zijn voor verslavingen (bijvoorbeeld drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken) (56%)
- onzeker worden (51%)
- ongezonde gewoontes krijgen (bijvoorbeeld eetproblemen, spijbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken) (42%)
- stress- en paniekaanvallen krijgen (37%)
- faalangst krijgen (31%)
- geen veilige plek hebben om jong te zijn (27%)



**10%** koos voor: Er zijn niet genoeg veilige plekken om over gevoelens te praten.

Jongeren geven aan dat ze hierdoor:

- kwetsbaarder zijn voor verslavingen (bijvoorbeeld drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken) (50%)
- onzeker worden (45%)
- ongezonde gewoontes krijgen (bijvoorbeeld eetproblemen, spijbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken)(44%)
- geen veilige plek hebben om jong te zijn (42%)
- stress- en paniekaanvallen krijgen (36%)
- faalangst krijgen (34%)

*Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van sociale media te veel het perfecte plaatje laten zien: n=178  
Basis gevolgen van jongeren niet goed genoeg beschermd worden op sociale media: n=165 | Basis gevolgen van niet genoeg veilige plekken om over gevoelens te praten.: n=98*

# Mentaal welzijn

## Oplossingen van jongeren

### Wat kan Nederland nog beter doen?



**Verminder de prestatie- en toetsdruk op school, focus meer op de ontwikkeling van jongeren (58%)**



**Zorg voor meer geld voor oplossingen voor jongeren met mentale problemen (39%)**



**Zorg voor betere regels op sociale media om jongeren te beschermen tegen de risico's hiervan (36%)**



**Geef jongeren al vroeg les over online en offline pesten (31%)**

### Andere oplossingen die werden gegeven:



*Zorg dat er makkelijk gebruik gemaakt kan worden van iemand die je kunt vertrouwen, bijvoorbeeld op school, om mee te praten. Zonder dat ouders hiervan weten. (Probleem: te veel stress en druk op school)*

*Zorg dat jongeren lessen krijgen over faalangst en andere mentale problemen die je kan krijgen als je te veel werkt geen pauze neemt en daardoor belangrijke dingen vergeet te doen. Zoals eten en met vrienden omgaan. (Probleem: te veel stress en druk op school)*

*Dit wordt keer op keer gezegd, en ik hoop dat dit eindelijk gaat gebeuren. Dat alle kinderen zoals ik serieus genomen worden. Dat iemand naar mij luistert, en er alleen voor mij is. Dat ik beschermd wordt en dat de kinderrechten voorop worden gesteld in elk beslissing over mijn leven, bij hulpverleners en bij de rechter. Deze worden te vaak genegeerd of geschonden. (Probleem: jongeren worden niet gehoord)*

*Zorg dat jongeren er van bewust worden dat wat op internet staat bijna nooit echt is zoals het in het echt zou zijn. Door dit niet zo te gaan vertellen of via een filmpje, maar echt via een methode dat het aankomt omdat dat meestal niet zo vaak is. (Probleem: perfecte plaatje op sociale media)*



Basis oplossingen: n=1.005

# Mentaal welzijn

## Context en analyse op basis van deskresearch

Jongeren moeten gezond kunnen opgroeien en hebben recht op goede zorg als zij dat nodig hebben. Als je ziek bent, moet je hulp krijgen. Er moeten dus genoeg ziekenhuizen en dokters zijn waar je terecht kunt, ook voor mentale problemen.

*In ons onderzoek geven jongeren aan dat toets- en prestatiedruk op school verminderd moet worden en er meer gefocust moet worden op de ontwikkeling van jongeren. Daarnaast willen ze meer geld voor oplossingen voor jongeren met mentale problemen en betere regels voor sociale media om jongeren te beschermen tegen de risico's hiervan.*

*Hoe staat het ervoor en wat gebeurt er eigenlijk al op dit vlak?*

### **Cijfers en data**

In opdracht van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft het Verwey-Jonker Instituut in 2024 geanalyseerd hoe het gaat met de mentale gezondheid van jongeren. Hieruit bleek dat de mentale gezondheid van jongeren meer achteruit gaat dan die van volwassenen. Ook werd duidelijk dat meisjes vaak minder goed in hun vel zitten dan jongens. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut bevestigt deze bevinding. Het onderzoek toont aan dat 19% van de basisschoolleerlingen, zowel jongens als meisjes, al druk en stress ervaart door schoolwerk. Naarmate de jongeren ouder worden, nemen deze percentages nog meer toe (*Mentale gezondheid van jongeren en studenten in Nederland, Verwey-Jonker Instituut, 2024*).

Ook uit onderzoek van het RIVM in samenwerking met het Trimbos-instituut en Amsterdam UMC blijkt dat het mentaal welzijn van jongeren onder de 18 jaar is verslechterd in vergelijking met 10 jaar geleden. Vooral meisjes van 14 tot 17 jaar op de middelbare school blijken meer mentale problemen te ervaren (*Mentale gezondheid jongeren: enkele cijfers en ervaringen, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2019*).

# Mentaal welzijn

## Context en analyse op basis van deskresearch

Een opvallende factor die ook terugkomt in bovenstaande onderzoeken, is de invloed van sociale media. Onderzoek van HBSC toont aan dat problematisch sociale mediagebruik tussen 2017 en 2021 is gestegen (*Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland, HBSC, 2021*). Overmatig of problematisch gebruik van sociale media kan niet alleen een vertekend/ perfect beeld geven van iemands uiterlijk of leven, maar brengt ook een aanzienlijk risico op verslaving met zich mee. Bovendien kan dit leiden tot een negatief zelfbeeld en ongezonde gewoontes, wat directe invloed heeft op het mentaal welzijn van jongeren.

Een ander probleem dat uit ons onderzoek naar voren komt, is het gebrek aan voldoende begeleiding voor jongeren met een moeilijke thuissituatie (20%). Dit kan ervoor zorgen dat de jongeren zich niet gehoord voelen en minder toegang hebben tot de juiste zorg, wat hun mentale welzijn verder onder druk zet. Uit onderzoek van Richtlijnen Jeugdhulp blijkt dat kinderen die een ingrijpende gebeurtenis meemaken binnen een gezin, zoals een scheiding of ziekte van een ouder, een aanzienlijk verhoogd risico lopen op mentale problemen (*Scheiding en problemen van jeugdigen, NJI, 2024*).

### Beleidsontwikkelingen

Nederland wil de mentale gezondheid van jongeren versterken. Plannen hiervoor staan bijvoorbeeld in de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. De focus van de overheid ligt op een brede, integrale, preventieve aanpak. In de laatste update van januari 2025, zegt de deskundigencommissie dat de uitvoering van de plannen langzamer gaat dan verwacht. Ook krijgen veel gemeenten hun begroting niet rond door besparingen en stijgende kosten van de jeugdzorg.

Op 20 december 2023 kwam de eerste voortgangsrapportage aanpak *Mentale gezondheid: van ons allemaal* uit. Dit programma is in juni 2022 gestart met specifieke aandacht voor onder andere jongeren. Scholen, sportverenigingen, LAKS en jongeren van onder andere NJR en MIND Us werken hier aan mee.

In februari 2025, op Safer Internet Day, organiseerden UNICEF Nederland, MIND Us en gemeente Amsterdam een conferentie over de gevaren van sociale media en de invloed hiervan op de mentale gezondheid van kinderen en jongeren. Maatschappelijke organisaties, overheden, kennisinstellingen en tech bedrijven gingen met de jongeren en met elkaar in gesprek en formuleerden samen een landelijke agenda. Deze agenda wordt nu gefinaliseerd en later dit jaar aangeboden aan de staatsecretarissen van verschillende ministeries.

Daarnaast heeft de Tweede Kamer in maart 2025 een motie aangenomen over het instellen van een minimumleeftijd van 15 jaar voor sociale media platforms. Volgens Europese regels mogen jongeren onder de 16 jaar alleen met toestemming van hun ouders een account aanmaken op sociale media platforms. Desondanks bepalen de platforms zelf vanaf welke leeftijd je een account mag aanmaken en hoe dat wordt gecontroleerd.

# Gelijke kansen

## Jouw recht op ondersteuning

### Toelichting artikel 2: Geen discriminatie

Alle rechten zijn er voor alle kinderen. Het maakt niet uit waar je woont of vandaan komt, hoe je eruitziet en of je veel of weinig geld hebt. Daar mag geen verschil in worden gemaakt, dus: geen discriminatie. De overheid van het land waar je woont moet er alles aan doen om te zorgen dat je krijgt waar je als kind recht op hebt.



### Artikel 26: Recht op (financiële) hulp

Je hebt als kind recht op financiële hulp van de overheid als je dat nodig hebt. Als jouw ouders bijvoorbeeld niet kunnen werken, dan hebben ze recht op een uitkering. Dan krijgen ze geld zodat ze voor zichzelf en voor jou kunnen zorgen.

# Gelijke kansen

Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**36%** koos voor: Er wordt niet goed geluisterd naar de meningen van alle jongeren, sommige groepen worden buitengesloten.

Jongeren geven aan dat:

- ze hierdoor mentale problemen krijgen (bijvoorbeeld stress of somberheid (53%))
- bepaalde groepen jongeren niet worden gehoord (50%)
- ze hierdoor worden gekwetst en zich niet goed genoeg voelen (48%)
- jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (40%)
- ze hierdoor eenzaam worden (38%)
- jongeren met een handicap hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (28%)
- jongeren niet de studie/stage/baan kunnen doen die zij willen doen (28%)



**21%** koos voor: Jongeren die zijn gevlucht hebben geen veilig en stabiel thuis.

Jongeren geven aan dat:

- ze hierdoor mentale problemen krijgen (bijvoorbeeld stress of somberheid (48%))
- ze hierdoor worden gekwetst en zich niet goed genoeg voelen (43%)
- jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (40%)
- ze hierdoor eenzaam worden (39%)
- jongeren niet de studie/stage/baan kunnen doen die zij willen doen (33%)
- bepaalde groepen jongeren niet worden gehoord (31%)
- jongeren met een handicap hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (27%)



*Thuis moet voor jongeren wel een plek van rust zijn.*



# Gelijke kansen

## Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**16%** koos voor: Scholen zorgen er niet goed genoeg voor dat alle jongeren mee kunnen doen met hun activiteiten.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (52%)
- ze hierdoor mentale problemen krijgen (bijvoorbeeld stress of somberheid (39%)
- ze hierdoor worden gekwetst en zich niet goed genoeg voelen (35%)
- ze hierdoor eenzaam worden (32%)
- jongeren niet de studie/stage/baan kunnen doen die zij willen doen (28%)
- bepaalde groepen jongeren niet worden gehoord (28%)
- jongeren met een handicap hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (28%)



*Het bespreekbaar maken voor jongeren om financiële hulp te vragen voor activiteiten rondom school. Zodat zij ook een leuke schooltijd kunnen ervaren.*



**16%** koos voor: Jongeren die geen vast woonadres hebben, kunnen niet naar school.

Jongeren geven aan dat:

- ze hierdoor eenzaam worden (52%)
- ze hierdoor mentale problemen krijgen (bijvoorbeeld stress of somberheid (50%)
- jongeren niet de studie/stage/baan kunnen doen die zij willen doen (42%)
- jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (37%)
- ze hierdoor worden gekwetst en zich niet goed genoeg voelen (32%)
- jongeren met een handicap hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (24%)
- bepaalde groepen jongeren niet worden gehoord (23%)



*Omdat ook een dakloos kind een opleiding verdient.*



*Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van scholen die niet goed genoeg zorgen dat alle jongeren mee kunnen doen met hun activiteiten: n=171 | Basis gevolgen van jongeren die geen vast woonadres hebben, niet naar school kunnen: n=157*

# Gelijke kansen

## Oplossingen van jongeren

### Wat kan Nederland nog beter doen?



Ondersteun jongeren die leven in armoede (48%)



Zorg ervoor dat álle jongeren mee kunnen praten en mee kunnen doen (45%)



Meer geld naar onderwijs zodat iedere jongere hetzelfde onderwijs kan krijgen (41%)



Ondersteun jongeren die last hebben van discriminatie (39%)



Geef les en praat over alle vormen van discriminatie met jongeren (36%)



Zorg dat jongeren zonder vast woonadres naar school kunnen (33%)

### Andere oplossingen die werden gegeven:



*Laat ze in een stabiele leefomgeving leven. En dat ze geld krijgen om erbij te horen. En niet meer zo eenzaam zijn. (Probleem: jongeren die gevlucht zijn en geen veilig en stabiel thuis hebben)*

*Geef les over mentale gezondheid en hoe belangrijk het is. (Probleem: er wordt niet genoeg rekening gehouden met de mentale gezondheid van jongeren)*

*Meer ogen erop hebben. Meer gehoor, en onderzoeken. En ook wat dieper kijken naar situaties. (Probleem: jongeren die geen vast woonadres hebben en daardoor niet naar school kunnen)*



# Gelijke kansen

## Context en analyse op basis van deskresearch

Een kind kan ongelijk behandeld worden bijvoorbeeld om diens afkomst, de situatie van het gezin of het hebben van een beperking.

*In het onderzoek hebben jongeren aangegeven het belangrijk te vinden dat Nederland jongeren die in armoede leven ondersteunt, en ervoor zorgt dat alle jongeren mee kunnen praten en mee kunnen doen.*

*Hoe staat het ervoor en wat gebeurt er eigenlijk al op dit vlak?*

### Cijfers en data

Ruim 115 duizend jongeren onder de 18 jaar groeiden in 2023 op in armoede (*De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten | Verantwoording en toelichting, CBS, Nibud en SCP, oktober 2024*).

Het kabinet Rutte-4 wilde een halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2025, vergeleken met 2015. In 2015 groeide 9,1% van alle kinderen in armoede op. Het doel voor 2025 was dus dat minder dan 4,6% van alle kinderen in armoede op zou groeien. In april 2024 heeft minister Schouten al aangegeven dat dit doel niet behaald zou worden. Het nieuwe kabinet lijkt dit doel helaas losgelaten te hebben, aangezien huidige beleidsplannen enkel gericht zijn op het niet laten stijgen van kinderarmoede.

### Beleidsontwikkelingen

Het vorige kabinet had veel aandacht voor het onderwerp armoede, toch is het doel van het halveren in 2025 niet gehaald. Het kabinet investeerde structureel twee miljard euro in mensen met een inkomen rond het minimumloon. De Commissie sociaal minimum had echter zes miljard geadviseerd. Bovendien zijn de afspraken in verschillende gemeentes anders, daardoor kan het zo zijn dat eenzelfde gezin in gemeente X meer hulp krijgt dan in gemeente Y.

Leerlingen kunnen zich moeilijker concentreren en minder goed leren als zij zonder ontbijt naar school komen. Leerlingen die in armoede opgroeien, en waarbij dit probleem speelt, kunnen daardoor moeite hebben met school. Dit zorgt voor kansenongelijkheid, bijvoorbeeld omdat deze leerlingen soms verkeerde schooladviezen krijgen en niet het onderwijs kunnen volgen dat eigenlijk bij hen past.

Daarom is in 2023 het Programma Schoolmaaltijden gestart door de overheid. Dit wordt uitgevoerd door het Jeugdeducatiefonds en het Rode Kruis.

Het kabinet heeft nu structureel 135 miljoen euro vrijgemaakt voor schoolmaaltijden, waardoor in ieder geval tot 2026 dit programma uitgevoerd kan worden. Onderzocht wordt nog hoe het programma na schooljaar 2025-2026 verduurzaamd kan worden.

# Jeugdstrafrecht

Jouw rechten als je in aanraking komt met de politie

## Toelichting artikel 40: Jeugdstrafrecht

Als je iets doet wat volgens de wet verboden is, moet een kinderrechter aangeven wat voor straf je krijgt. Daarbij moet rekening gehouden worden met je leeftijd. Je hebt recht op een advocaat (iemand die de wet goed kent). Ook is het belangrijk dat je na je straf weer goed verder kunt leven.

Nederland heeft een voorbehoud (een soort uitzondering of voorwaarde) gemaakt op dit artikel. De reden is dat je in Nederland in sommige gevallen als volwassene gestraft kan worden, ook al ben je jonger dan 18.

Dat kan pas vanaf je zestiende en alleen in uitzonderingsgevallen. Toch mag dit niet volgens het Kinderrechtenverdrag, omdat het kinderen discrimineert op basis van hun leeftijd.

Daarnaast heeft Nederland nog een voorbehoud gemaakt, omdat het minder ernstige zaken wil kunnen afdoen zonder raadsman (advocaat) en zonder de mogelijkheid tot hoger beroep.



# Jeugdstrafrecht

## Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**22%** koos voor: Er wordt niet genoeg naar het kind/ de mens gekeken, en te veel naar hun misdaad.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (51%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (43%)
- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (37%)
- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (34%)

*Omdat jongeren soms iets doms doen, maar er niet wordt gekeken naar waarom ze het zouden doen.*



**19%** koos voor: Jongeren kunnen moeilijker een baan of stage vinden als ze iets hebben gedaan wat volgens de wet niet mag, omdat ze niet snel een 'briefje' krijgen dat ze zich goed hebben gedragen.

Jongeren geven aan dat:

- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (53%)
- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (39%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (36%)
- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (35%)



**17%** koos voor: Jongeren worden niet genoeg gesteund en aangemoedigd om hun leven te verbeteren.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (43%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (41%)
- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (38%)
- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (37%)

*Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van dat er niet genoeg naar het kind/ de mens wordt gekeken, en te veel naar hun misdaad: n=224 | Basis gevolgen van jongeren jongeren moeilijker een baan of stage vinden als ze iets hebben gedaan wat volgens de wet niet mag: n=190 | Basis gevolgen van niet genoeg worden gesteund en aangemoedigd om hun leven te verbeteren.: n=171*

# Jeugdstrafrecht

Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**15%** koos voor: Jongeren worden niet goed genoeg voorbereid op hun leven als ze weer vrij zijn.

Jongeren geven aan dat:

- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (51%)
- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (48%)
- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (42%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (36%)



**10%** koos voor: Jongeren in een jeugdgevangenis krijgen te weinig les en de lessen zijn niet altijd van goede kwaliteit.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (54%)
- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (44%)
- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (41%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (33%)



*Dat probleem van jongeren waar ze tegenaan lopen in de tijd in de gevangenis niet goed gehoord worden of niet door de jongeren worden uitgesproken omdat er een bepaalde sfeer in de gevangenis heerst.*



**5%** koos voor: Jongeren worden vaak in te grote gevangenissen geplaatst, met te veel mensen.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren vaak niet goed worden behandeld en trauma's oplopen in de gevangenissen (64%)
- als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dat een jeugdgevangenis dan niet helpt (36%)
- jongeren zich in de gevangenis niet goed kunnen ontwikkelen (26%)
- als kinderen niet kunnen werken of stage doen, zij vaak weer de fout in gaan (16%)

Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van niet goed genoeg worden voorbereid op hun leven als ze weer vrij zijn: n=153 | Basis gevolgen van jongeren in een jeugdgevangenis te weinig les krijgen en de lessen niet altijd van goede kwaliteit zijn: n=101 | Basis gevolgen van jongeren vaak in te grote gevangenissen worden geplaatst, met te veel mensen: n=49

# Jeugdstrafrecht

## Oplossingen van jongeren

### Wat kan Nederland nog beter doen?



Zorg ervoor dat jongeren goed onderwijs en opleidingen kunnen volgen (46%)



Zorg voor vaker en meer persoonlijk contact (42%)



Kijk naar de jongere zelf en zorg voor een kindvriendelijk systeem (40%)



Zorg ervoor dat het hele systeem en alle hulp gericht zijn op terugkeer naar de samenleving (40%)



Zorg dat jongeren veel sneller goedkeuring krijgen om (weer) te werken of stage te lopen (30%)



Zorg voor kleine gevangenissen (15%)

### Andere oplossingen die werden gegeven:



*Vraag aan de jongeren hoe ze er zelf over denken. (Probleem: er wordt niet genoeg naar het kind/de mens gekeken)*

*Zorg dat je het voorkomt, voorlichting op scholen. (Probleem: jongeren worden niet genoeg gesteund en aangemoedigd)*

*Zorg ervoor dat de kans groter wordt dat de misdaad niet wordt gepleegd, dus zorg dat de hulp ervoor beter wordt. En ook dat de nazorg verbeterd wordt, haal ze uit de slechte omgeving waar het gebeurde. Dan is er een grotere kans dat ze niet weer de fout in gaan.*



Basis oplossingen: n=1.005

# Jeugdstrafrecht

## Context en analyse op basis van deskresearch

Soms doen kinderen iets wat verboden is. Dan moet daarop gereageerd worden op een manier die bij kinderen past. Er moet bijvoorbeeld rekening gehouden worden met de leeftijd, zodat de ontwikkeling en toekomst van de jongere niet onnodig beïnvloed wordt. Het belangrijkste is dat de jongere hulp krijgt die nodig is om te herstellen.

*In het onderzoek hebben jongeren aangegeven het belangrijk te vinden dat Nederland ervoor zorgt dat ook deze jongeren goed onderwijs en opleidingen kunnen volgen.*

*Hoe staat het ervoor en wat gebeurt er eigenlijk al op dit vlak?*

### Cijfers en data

Jaarlijks verblijven zo'n 1.500-2.000 jongeren in een justitiële jeugdinrichting (JJI). Tijdens hun verblijf volgen ze onderwijs in een JJI-school. Er zijn al langer signalen dat het onderwijs in JJI's niet zo georganiseerd en gepositioneerd is dat scholen goed onderwijs kunnen geven. De jeugdinrichtingen hebben te maken met capaciteits- en personeelstekorten. Dit heeft een negatief effect op het onderwijs voor jongeren in deze inrichtingen. De personeelstekorten beperken het dagprogramma voor jongeren, waarvan het onderwijs een belangrijk onderdeel is (*Onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen, Onderwijsraad, 11 februari 2025*).

### Beleidsontwikkelingen

Op verzoek van de minister van Onderwijs bracht de raad een advies uit over wat nodig is om JJI-scholen beter in staat te stellen onderwijs te verzorgen (*Onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen, Onderwijsraad, 11 februari 2025*):

Bij het onderwijs in JJI's zijn drie ministeries betrokken: het ministerie van Justitie en Veiligheid, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zij hebben elk eigen uitvoeringsorganisaties en toezichthoudende instanties met eigen kaders, regels, systemen voor informatiedeling, verantwoording en monitoring.

- De raad adviseert om regels en systemen beter op elkaar af te stemmen. Zodat onderwijs, behandeling en de benadering van jongeren in de inrichting en in de JJI-school elkaar meer kunnen versterken en onnodig dubbel werk wordt voorkomen.

Door de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014 kunnen ook jongeren boven de 18 jaar in een justitiële jeugdinrichting terecht komen. Door de toegenomen gemiddelde leeftijd, veranderen de onderwijsbehoeften van gedetineerde jongeren. De huidige wetgeving en kaders voor toezicht passen daar niet goed bij.

- De raad adviseert om die aan te passen, zodat jongeren in JJI's een breed onderwijsaanbod aangeboden kunnen worden, waaronder middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

# Jeugdzorg

## Jouw recht op aandachtsvolle hulp

### Toelichting artikel 24: Gezondheid

Je moet gezond op kunnen groeien en hebt recht op goede zorg als je dat nodig hebt. Als je ziek bent, moet je hulp krijgen. Er moeten dus genoeg ziekenhuizen en dokters zijn waar je terecht kunt.

Maar: voorkomen is beter dan genezen. Er moet daarom ook genoeg informatie zijn over gezond leven.



### Toelichting artikel 25: Evaluatie uithuisplaatsing

Soms is het beter voor kinderen om niet meer thuis te wonen. Dan gaan ze wonen bij familie, in een pleeggezin of in een opvanghuis. Dit gebeurt bijvoorbeeld als de ouders niet goed voor ze kunnen zorgen. Als je uit huis wordt geplaatst, heb je het recht om contact te hebben met je ouders, maar alleen als dat niet slecht voor je is. Ook moet er regelmatig worden gekeken of je misschien weer terug naar huis wilt en kunt.



### Toelichting artikel 9: Scheiding ouder en kind

Je moet bij je ouders kunnen wonen en opgroeien. Soms kan dit niet, bijvoorbeeld als je ouders gaan scheiden. Dan moet je in ieder geval met beide ouders contact kunnen houden. Alleen als het echt niet goed voor je is en als jij het niet wilt, kan hier een uitzondering op worden gemaakt. Dan kan het contact met één of met beide ouders worden beperkt of misschien zelfs even helemaal worden verbroken. Bij de beslissing over bij wie jij gaat wonen, mag jij vertellen wat je daarvan vindt. De rechter moet rekening houden met jouw mening.

# Jeugdzorg

## Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**28%** koos voor: Jongeren hebben niet genoeg inspraak als het gaat over hun eigen situatie.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren worden 'vergeten' en niet goed worden gehoord en gezien (54%)
- jongeren moeilijk uit de jeugdzorg komen en daardoor onzeker zijn over hun toekomst en zichzelf (46%)
- jongeren zich niet gezond kunnen ontwikkelen en hun eigen identiteit kunnen vormen (44%)
- de relaties van jongeren worden verstoord (27%)



*Opgroeien met het gevoel van machteloosheid.*



*Hierdoor worden verkeerde maatregelen genomen, ondanks dat de jeugdzorg het goed bedoeld moet je echt goed naar het kind luisteren (zonder ouders erbij) omdat dit de maatregelen die genomen moeten worden beter maakt, plus het feit dat als er niet naar ze geluisterd word, ze niet willen praten als er hulp geboden word aangezien "er toch niet geluisterd word".*



**27%** koos voor: Jongeren krijgen niet snel genoeg passende zorg.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren worden 'vergeten' en niet goed worden gehoord en gezien (55%)
- jongeren zich niet gezond kunnen ontwikkelen en hun eigen identiteit kunnen vormen (46%)
- jongeren moeilijk uit de jeugdzorg komen en daardoor onzeker zijn over hun toekomst en zichzelf (35%)
- de relaties van jongeren worden verstoord (23%)



*Als het te lang duurt stapelen de problemen zich op. Wat uiteindelijk tot het ergste zou kunnen leiden, en dat moet natuurlijk in alle gevallen voorkomen worden.*



Basis problemen: n=1.005 | Basis gevolgen van jongeren die niet genoeg inspraak hebben als het gaat over hun eigen situatie: n=278 | Basis gevolgen van jongeren die niet snel genoeg passende zorg krijgen.: n=279

# Jeugdzorg

## Welk probleem moet als eerste worden opgelost en waarom?



**18%** koos voor: Jongeren worden te snel en te veel afgesloten van de samenleving.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren worden 'vergeten' en niet goed worden gehoord en gezien (49%)
- jongeren moeilijk uit de jeugdzorg komen en daardoor onzeker zijn over hun toekomst en zichzelf (46%)
- jongeren zich niet gezond kunnen ontwikkelen en hun eigen identiteit kunnen vormen (43%)
- de relaties van jongeren worden verstoord (36%)



**16%** koos voor: Belangrijke personen (mentoren, ouders, vrienden, familie) voor de jongere worden niet genoeg betrokken.

Jongeren geven aan dat:

- jongeren worden 'vergeten' en niet goed worden gehoord en gezien (45%)
- jongeren moeilijk uit de jeugdzorg komen en daardoor onzeker zijn over hun toekomst en zichzelf (41%)
- jongeren zich niet gezond kunnen ontwikkelen en hun eigen identiteit kunnen vormen (38%)
- de relaties van jongeren worden verstoord (37%)



*Doordat ze zo snel worden afgesloten van anderen en veel meer op zichzelf bezig zijn, vaak in de instanties, gaan ze meer gekke dingen doen. Ik heb zelf vrienden en kennissen gehad die bij jeugdzorg zaten in diverse huizen.*



# Jeugdzorg

## Oplossingen van jongeren

### Wat kan Nederland nog beter doen?



Zorg dat jongeren makkelijk toegang kunnen krijgen tot hulp zonder er heel lang op te moeten wachten (56%)



Zorg ervoor dat jongeren weten wat hun rechten zijn (39%)



Richt je op de omgeving van jongeren en betrek hen bij de oplossingen (35%)



Zorg voor burgervoogden (iemand die een goede band heeft met de jongere en voor langere tijd wil helpen) (35%)



Zorg voor een Minister van Kinderen en Jongeren (23%)

### Andere oplossingen die werden gegeven:



*Zorgen dat er een wet komt over inspraak hebben over de situatie (Probleem: jongeren hebben niet genoeg inspraak.)*

*Nadruk op minister van kinderen en jongeren!!!! Dit zou een grote stap zijn zodat wij meer inspraak krijgen. En dat het internationale kinderrechtenverdrag leidend moet zijn in alle beleid wat over kinderen gaat (Probleem: jongeren hebben niet genoeg inspraak.)*

*Zorgen dat jongeren ook een goede opleiding kunnen volgen ook als ze geen diploma hebben!! Dat ze niet achter blijven in de samenleving. (Probleem: jongeren krijgen niet snel genoeg passende zorg)*



# Jeugdzorg

## Context en analyse op basis van deskresearch

Jeugdzorg gaat over veilig opgroeien, ook als jij of je ouders bijvoorbeeld iets hebben meegemaakt, of als het (even) niet goed gaat thuis. Ouders of verzorgers moeten ervoor zorgen dat je de hulp krijgt waar je recht op hebt. De overheid moet zorgen dat er genoeg dokters en goede plekken zijn waar je geholpen kan worden, als dat nodig is.

*In het onderzoek vinden jongeren dat ze niet genoeg inspraak hebben als het gaat over hun eigen situatie. De jongeren vinden daarnaast dat Nederland ervoor moet zorgen dat jongeren makkelijk toegang kunnen krijgen tot hulp zonder er heel lang op te moeten wachten.*

*Hoe staat het ervoor en wat gebeurt er eigenlijk al op dit vlak?*

### Cijfers en data

In 2023 kreeg **13,5%** van alle jongeren tot 18 jaar jeugdhulp, dat waren bijna een **half miljoen** jongeren (CBS, Jeugdhulp 2023).

Data laten wel een daling zien van het aantal jongeren in residentiële (met verblijf) jeugdhulp (CBS, Jeugdhulp 2023). Dat geldt ook voor jongeren die pleegzorg ontvangen, het aantal kinderen op de wachtlijst voor pleegzorgen en het aantal spoedhuisplaatsingen in 2023. (Ministeriële informatie via uitvraag Kinderrechtencollectief 2021 en CBS, Jeugdbescherming en jeugdreclassering 2023).

Daarnaast zien we een daling in de capaciteit van de gesloten jeugdhulp. Dit is echter niet per definitie een negatieve ontwikkeling, aangezien de gesloten jeugdhulp door velen als ongewenst en zelfs traumatisch gezien en ervaren wordt. Begin 2023 waren er **609** plaatsen en op 30 juni 2024 waren er **564** plaatsen. Het aantal jongeren in de gesloten jeugdzorg daalde van **503** begin 2023 naar **462** jongeren op 30 juni 2024 (Monitor JeugdzorgPlus, Jeugdautoriteit, 8 mei 2024 en 24 oktober 2024).

Wachttijden blijven echter problematisch. Er zijn nog altijd **1.496** kinderen in de jeugdzorg zonder vaste jeugdbeschermer. In oktober 2023 kregen **319** kinderen bij de start van hun jeugdzorg niet binnen 5 dagen een jeugdbeschermer toegewezen. In april 2024 waren dat **518** kinderen, en in oktober 2024 zelfs **589** kinderen (Zorgen over kinderen die wachten op jeugdbescherming en jeugdreclassering - IGJ & IJenV, februari 2025).

# Jeugdzorg

## Context en analyse op basis van deskresearch

### Beleidsontwikkelingen

Er zijn voor zover bekend 13 organisaties die zich op landelijk niveau bezig houden met jongerenparticipatie in de jeugdzorg. Daarnaast zijn er ook organisaties die zich hier op regionaal niveau bezig houden. De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Gelderland hebben de meeste initiatieven om jongeren in de jeugdzorg te laten participeren (*Kinderrechten in Beweging, Editie 2024*).

Een voorbeeld waarin de stem van jongeren voor verandering heeft gezorgd, is het rapport 'Eenzaam gesloten' van ervaringsdeskundige Jason Bhugwandass (12 maart 2024). In dit rapport zijn veel getuigenissen van kinderen opgenomen. Als reactie op dit rapport, startte de Inspectie Gezondheid en Jeugd een onderzoek naar Zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie (ZIKOS)-afdelingen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd concludeerde in haar rapport van 18 april 2024, dat de zorg voor kinderen op de ZIKOS-afdelingen ernstig tekortschiet. De ZIKOS-afdelingen moeten definitief gesloten worden.

Wat betreft de wachttijden wordt in de voortgangsbrief Jeugd van 21 juni 2024 gesteld dat de afgelopen jaren hard is gewerkt aan het verminderen van problemen zoals lange wachttijden, uithuisplaatsingen en het hoge aantal kinderen in gesloten jeugdzorg. Op sommige gebieden binnen de jeugdzorg is dat ook terug te zien in de cijfers, maar op andere gebieden verslechtert de situatie juist.

Er ligt een wetsvoorstel vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport waarmee opvolging wordt gegeven aan de in de Hervormingsagenda Jeugd geformuleerde opgaven. Deze wet dient de beschikbaarheid van jeugdzorg voor de meest kwetsbare kinderen te verbeteren, door de regionale samenwerking tussen gemeenten te versterken en de regionale en landelijke contractering van specialistische jeugdzorg beter te organiseren.

# 10-11 jarigen

Kwalitatieve analyse (n=74)

Omdat het aandeel jongeren van 10 en 11 jaar te klein was, hebben we een kwalitatieve analyse gedaan van deze doelgroep.

## Kennis over kinderrechten

Ook binnen deze groep jongeren wist de meerderheid (64%) niet dat ze speciale rechten hebben volgens het Kinderrechtenverdrag.

## Jongerenparticipatie

Net als de 12 t/m 17 jarigen geeft deze groep een onvoldoende voor de manier waarop er naar hun mening geluisterd wordt. Op een schaal van 0 tot 100 geven zij gemiddeld een score van 37.

## Mentaal welzijn

Het meest gekozen probleem dat als eerste opgelost moet worden is dat jongeren niet goed genoeg worden beschermd op sociale media tegen bijvoorbeeld pesten en mensen die kwaad willen (28%).

Ze geven hierbij vooral aan dat jongeren hier onzeker van worden (57%), ongezonde gewoontes van krijgen (43%) en kwetsbaarder zijn voor verslavingen\*.

## Oplossing

 Zorg voor betere regels op sociale media om jongeren te beschermen tegen de risico's hiervan (45%).

 *Meer mogelijkheden om naar een kinderpsycholoog te gaan, ook voor arme mensen.* 

## Gelijke kansen

Het meest gekozen probleem dat als eerste opgelost moet worden is dat er niet goed wordt geluisterd naar de meningen van alle jongeren en dat sommige groepen worden buitengesloten (32%).

Ze geven hierbij vooral aan dat jongeren hierdoor mentale problemen krijgen (46%) en dat jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, hierdoor niet mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes (42%).

## Oplossing

 Ondersteun jongeren die leven in armoede (43%).

\*Deze percentages zijn gebaseerd op de groep jongeren die voor het meest gekozen probleem hebben gekozen. De basis hiervan is dus lager dan de bovengenoemde n=74.

# 10-11 jarigen

Kwalitatieve analyse (n=74)

## Jeugdstrafrecht

Ondanks dat de meeste 10- en 11-jarigen het moeilijk vonden om hier een probleem te kiezen (34%), gaf toch ook 19% aan dat het probleem dat jongeren niet genoeg worden gesteund en aangemoedigd om hun leven te verbeteren als eerste moet worden opgelost.

Ze geven hierbij vooral aan dat als jongeren geen stage kunnen lopen of kunnen werken dat ze dan weer de fout in kunnen gaan (43%)\*.

## Oplossing

 Zorg ervoor dat jongeren goed onderwijs en opleidingen kunnen volgen (43%).

## Jeugdzorg

Het meest gekozen probleem dat als eerste opgelost moet worden is dat jongeren niet snel genoeg passende zorg krijgen (32%).

Ze geven hierbij vooral aan dat jongeren worden 'vergeten' en niet goed gehoord en gezien worden (46%)\*.

 *Als ze niet worden betrokken bij onderwerpen over hunzelf dan kunnen ze misschien niet dat krijgen wat ze nodig hebben.* 

## Oplossing

 Zorg dat jongeren makkelijk toegang kunnen krijgen tot hulp zonder er heel lang op te moeten wachten (54%).

\*Deze percentages zijn gebaseerd op de groep jongeren die voor het meest gekozen probleem hebben gekozen. De basis hiervan is dus lager dan de bovengenoemde n=74.

# Tot slot

Nederland heeft 30 jaar geleden het IVRK geratificeerd. Nog steeds ervaren jongeren echter mentale problemen, krijgen niet dezelfde kansen als anderen, of krijgen niet de zorg en hulp waar zij recht op hebben. Als de rechten van jongeren niet nageleefd worden, kunnen zij moeilijker gezond opgroeien en meedoen in de maatschappij. Dit willen wij veranderen.

In dit rapport hebben wij de stemmen van ruim duizend jongeren onder de 18 jaar gebundeld. Wij bieden hiermee aanknopingspunten voor een gesprek tussen jongeren, scholen, ouders en politici om de beste oplossingen te vinden.

**Jongerenparticipatie en kennis over kinderrechten zijn cruciale voorwaarden om ook aan de andere artikelen van het Kinderrechtenverdrag te voldoen.** Een meerderheid van de jongeren kent echter hun rechten niet, en voelen zich onvoldoende gehoord. Wij vragen daarom eenieder die met of voor jongeren werkt om hier de allerhoogste prioriteit aan te geven.

De boodschap van jongeren is duidelijk:

**Jongeren vinden dat Nederland ervoor moet zorgen dat de prestatie- en toetsdruk verminderd wordt** en dat de focus gaat liggen op de ontwikkeling van het kind.

**Zij vinden ook dat Nederland jongeren die opgroeien in armoede moet ondersteunen.** Het is essentieel dat álle jongeren mee kunnen doen, ook zij die leven in armoede.

Van alle problemen binnen de jeugdzorg, vinden jongeren het probleem dat **jongeren niet genoeg inspraak hebben als het gaat over hun eigen situatie** het allerbelangrijkst.

Voor jongeren die met het jeugdstrafrecht te maken krijgen, moet Nederland **goed onderwijs en opleidingen prioriteren.**

Wij danken de lezers voor hun interesse en hopen dat zij met ons de stem van jongeren willen versterken zodat álle jongeren mee kunnen praten en mee kunnen doen.

*Dit wordt keer op keer gezegd, en ik hoop dat dit eindelijk gaat gebeuren. Dat alle kinderen zoals ik serieus genomen worden. Dat iemand naar mij luistert, en er alleen voor mij is. Dat ik beschermd wordt en dat de kinderrechten voorop worden gesteld in elk beslissing over mijn leven, bij hulpverleners en bij de rechter. Deze worden te vaak genegeerd of geschonden.*

Mocht u vragen hebben over dit onderzoek, verzoeken wij u vriendelijk te mailen naar [info@stateofyouth.org](mailto:info@stateofyouth.org).



STATE OF

YOUTH



# Bijlage

## Verdragsartikelen

### **Artikel 2 (Geen discriminatie)**

*Lid 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.*

*Lid 2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.*

### **Artikel 9 (Scheiding ouder en kind)**

*Lid 1 De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten, onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.*

*Lid 2 In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.*

*Lid 3 De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.*

*Lid 4 Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).*

# Bijlage

## Verdragsartikelen

### **Artikel 12 (Eigen mening, jongerenparticipatie)**

*Lid 1 De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.*

*Lid 2 Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.*

### **Artikel 24 (Gezondheid)**

*Lid 1 De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.*

*Lid 2 De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:*

*a. om baby- en kindersterfte te verminderen;*

*b. om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen, met nadruk op de ontwikkeling van de eerste-lijnsgezondheidszorg;*

*c. om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerste-lijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;*

*d. om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;*

*e. om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid van en de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;*

*f. om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.*

*Lid 3 De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.*

*Lid 4 De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.*

# Bijlage

## Verdragsartikelen

### **Artikel 25 (Evaluatie uithuisplaatsingen)**

*De Staten die partij zijn, erkennen het recht van een kind dat door de bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid, op een periodieke evaluatie van de behandeling die het kind krijgt en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing.*

### **Artikel 26 (Sociale voorzieningen)**

*Lid 1 De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid, met inbegrip van sociale verzekering, en nemen de nodige maatregelen om de algehele verwezenlijking van dit recht te bewerkstelligen in overeenstemming met hun nationale recht.*

*Lid 2 De voordelen dienen, indien van toepassing, te worden verleend, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen en de omstandigheden van het kind en de personen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar onderhoud, alsmede iedere andere overweging die van belang is voor de beoordeling van een verzoek daartoe dat door of namens het kind wordt ingediend.*

### **Artikel 40 (Jeugdstrafrecht)**

*Lid 1 De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.*

*Lid 2 Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:*

- 1. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;*
- 2. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:*
  - (i) dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;*
  - (ii) dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;*

# Bijlage

## Verdragsartikelen

(iii) dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

(iv) dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

(v) indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

(vi) dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

(vii) dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

Lid 3 De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:

1. de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;
2. de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.

Lid 4 Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht; adviezen; jeugdreclassering; pleegzorg; programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

### **Artikel 42 (Kinderrechteneducatie)**

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.



STATE OF

YOUTH



# Bijlage

Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

## INTRODUCTIE

### 30 jaar Kinderrechten in Nederland

Voor iedereen die jonger dan 18 jaar is, zijn er kinderrechten. Dit zijn afspraken over hoe we met jongeren onder de 18 jaar moeten omgaan en staan opgeschreven in het 'Kinderrechtenverdrag'. Nederland heeft dit verdrag 30 jaar geleden ondertekend en moet zich dus aan de afspraken houden.

Kinderrechten gaan over school, je fysieke en mentale gezondheid, maar ook discriminatie. Veel jongeren in Nederland hebben het goed, maar dat geldt niet voor alle jongeren. Hun rechten moeten natuurlijk ook beschermd worden.

Daarom hebben wij jouw mening nodig. Met jouw stem en die van honderden andere jongeren gaan wij in gesprek met politici, de volwassenen die voor jouw rechten moeten zorgen, om de beste oplossingen te vinden. Zodat iedereen veilig en gezond op kan groeien.

De vragenlijst duurt ongeveer 5 minuten, en gaat over de onderwerpen: mentaal welzijn, gelijke kansen, jeugdzorg en kinderen die met de politie in aanraking zijn geweest. Er zijn absoluut geen goede of foute antwoorden, het gaat om jouw mening en ervaringen. Jouw antwoorden zijn volstrekt anoniem. Je kunt meer lezen over het privacy beleid van onze onderzoekspartner, Glocalities, op [glocalities.com/privacy-policy](https://glocalities.com/privacy-policy).

Laten we beginnen!

# Bijlage

Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

## SOCIODEMO

*Allen, single response*

Q1. Wat is jouw leeftijd?

- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18 jaar of ouder -> Screen out

*Indien jonger dan 16, deze vraag tonen:*

*Single response*

Om door te gaan, moet een van jouw ouders of voogden toestemming geven door het onderstaande vakje aan te vinken:

- Ik geef toestemming om deze vragenlijst in te vullen -> Door naar vraag Q2
- Ik geef geen toestemming om deze vragenlijst in te vullen -> Screen out

Q2. Ben je...

*Single response*

- Een meisje
- Een jongen
- Anders, namelijk... [open optioneel]
- Ik wil het niet zeggen

Q3. In welke provincie woon je?

- Groningen
- Friesland
- Drenthe
- Overijssel
- Gelderland
- Zuid-Holland
- Limburg
- Noord-Holland
- Utrecht
- Noord-Brabant
- Zeeland
- Flevoland
- Weet ik niet/ wil ik niet zeggen



# Bijlage

Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

## KINDERRECHTENVERDRAG

Q4. Wist je dat jij als jongere onder de 18 jaar speciale rechten hebt volgens het Kinderrechtenverdrag?

- Ja
- Nee

## MENTAAL WELZIJN

Q5. Mentaal welzijn gaat over hoe je in je vel zit, en of je je blij en gezond voelt.

Welk probleem rondom de mentale gezondheid van jongeren, vind jij dat Nederland zo snel mogelijk moet oplossen?

*Single choice*

- Jongeren worden niet goed genoeg beschermd op sociale media tegen bijvoorbeeld pesten en mensen die kwaad willen
- Sociale media laten te veel het perfecte plaatje zien aan jongeren
- Er zijn niet genoeg veilige plekken om over je gevoelens te praten
- Jongeren ervaren te veel stress en druk op school
- Jongeren krijgen niet de hulp die ze nodig hebben bij moeilijke thuissituaties (zoals bij scheidingen of zieke ouders)
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet -> naar Q7

Q6. Waarom vind jij dat dit probleem zo snel mogelijk moet worden opgelost?

[Hiervoor gekozen probleem].

*Multiple choice*

- Jongeren worden hierdoor onzeker
- Jongeren krijgen hierdoor ongezonde gewoontes (bijvoorbeeld eetproblemen, spijbelen, ingrepen om uiterlijk 'mooier' te maken)
- Jongeren zijn hierdoor kwetsbaarder voor verslavingen (bijv. drugs, alcohol, gokken, vaperen, roken)
- Jongeren krijgen hierdoor faalangst
- Jongeren krijgen hierdoor stress- en paniekaanvallen
- Jongeren hebben hierdoor geen veilige plek om jong te zijn
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

# Bijlage

## Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

Q7. In het Kinderrechtenverdrag staat dat je recht hebt op hulp als je ziek bent, maar dat vooral voorkomen moet worden dat je ziek wordt. Dat geldt natuurlijk ook voor je mentale gezondheid.

Wat kan Nederland volgens jou nog beter doen om zich aan deze afspraken te houden?

*Multiple choice*

- Zorg voor betere regels op sociale media om jongeren te beschermen tegen de risico's hiervan
- Geef jongeren al vroeg les over online en offline pesten
- Verminder de prestatie- en toetsdruk op school, focus meer op de ontwikkeling van jongeren
- Zorg voor meer geld voor oplossingen voor jongeren met mentale problemen
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

### **GELIJKE KANSEN**

Q8. Alle rechten gelden voor alle kinderen. Het maakt niet uit waar je vandaan komt, hoe je eruitziet en of je rijk bent of arm. Helaas worden kinderen toch om verschillende redenen ongelijk behandeld. Bijvoorbeeld op basis van afkomst, identiteit, hoeveel geld een gezin heeft, het hebben van een lichamelijke of geestelijke handicap.

Welk probleem rondom gelijke kansen, vind jij dat Nederland zo snel mogelijk moet oplossen? (Kies er één.)

*Single choice*

- Er wordt niet goed geluisterd naar de meningen van álle jongeren, sommige groepen worden buitengesloten
- Jongeren die zijn gevlucht hebben geen veilig en stabiel thuis
- Scholen zorgen er niet goed genoeg voor dat álle jongeren mee kunnen doen met hun activiteiten
- Jongeren die geen vast woonadres hebben, kunnen niet naar school
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet -> naar Q10

Q9. Waarom vind jij dat dit probleem zo snel mogelijk moet worden opgelost?

[Hiervoor gekozen probleem].

*Multiple choice*

- Jongeren worden gekwetst en voelen zich niet goed genoeg
- Bepaalde groepen jongeren worden niet gehoord
- Jongeren krijgen mentale problemen (bijvoorbeeld stress of somberheid)
- Jongeren worden eenzaam
- Jongeren met een handicap kunnen niet meedoen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes
- Jongeren waarvan de ouders niet genoeg geld hebben, kunnen niet meedoen met bijvoorbeeld sport, activiteiten en uitjes
- Jongeren kunnen niet de studie/ stage/ baan doen die zij willen
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

# Bijlage

## Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

Q10. In het Kinderrechtenverdrag staat dat kinderen beschermd moeten worden tegen alle vormen van discriminatie en dat ieder kind recht heeft op onderdak, kleding, voldoende eten en drinken, gezondheidszorg, onderwijs en speelmogelijkheden. Ook als ouders geen grote portemonnee hebben. Wat kan Nederland volgens jou nog beter doen om zich aan deze afspraken te houden?

*Multiple choice*

- Meer geld naar onderwijs zodat iedere jongere hetzelfde onderwijs kan krijgen
- Geef les en praat over alle vormen van discriminatie met jongeren
- Ondersteun jongeren die last hebben van discriminatie
- Zorg ervoor dat alle jongeren mee kunnen praten en mee kunnen doen
- Zorg dat jongeren zonder vast woonadres naar school kunnen
- Ondersteun jongeren die leven in armoede
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

### JEUGDSTRAFRECHT

Q11. Soms doen kinderen iets wat verboden is. Dan moet daarop gereageerd worden op een manier die bij kinderen past. Dat heet het Jeugdstrafrecht. Maar dat gaat niet altijd goed.

Welk probleem binnen jeugdstrafrecht, vind jij dat Nederland zo snel mogelijk moet oplossen? (Kies er één.)

*Single choice*

- Jongeren kunnen moeilijker een baan of stage vinden als ze iets hebben gedaan wat volgens de wet niet mag, omdat ze niet snel een 'briefje' krijgen dat ze zich goed hebben gedragen
- Jongeren in een jeugdgevangenis krijgen te weinig les en de lessen zijn niet altijd van goede kwaliteit
- Jongeren worden vaak in te grote gevangenissen geplaatst, met te veel mensen
- Jongeren worden niet genoeg gesteund en aangemoedigd om hun leven te verbeteren.
- Er wordt niet genoeg naar het kind/ de mens gekeken, en te veel naar hun misdaad
- Jongeren worden niet goed genoeg voorbereid op hun leven als ze weer vrij zijn
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet -> naar Q13

Q12. Waarom vind jij dat dit probleem zo snel mogelijk moet worden opgelost?

[Hiervoor gekozen probleem].

*Multiple choice*

- Als kinderen niet kunnen werken of een stage doen, gaan zij vaak weer de fout in
- Als een jongere nog niet oud genoeg is om aan zichzelf te werken, dan helpt een jeugdgevangenis niet
- Jongeren kunnen zich in de gevangenis niet goed ontwikkelen
- Jongeren worden vaak niet goed behandeld en lopen trauma's op in gevangenissen
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

# Bijlage

Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

Q.13 In het Kinderrechtenverdrag staat dat het bij Jeugdstrafrecht heel belangrijk is om ook te kijken hoe jongeren weer goed kunnen meedoen in de samenleving.

Wat kan Nederland volgens jou nog beter doen om zich aan deze afspraken te houden?

*Multiple choice*

- Zorg dat jongeren veel sneller goedkeuring krijgen om (weer) te werken of stage te lopen
- Zorg voor vaker en meer persoonlijk contact
- Zorg ervoor dat jongeren goed onderwijs en opleidingen kunnen volgen
- Zorg voor kleine gevangenissen
- Kijk naar de jongere zelf en zorg voor een kindvriendelijk systeem
- Zorg ervoor dat het hele systeem en alle hulp gericht zijn op terugkeer naar de samenleving
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

## JEUGDZORG

Q14. Jeugdzorg gaat over veilig opgroeien, ook als jij of je ouders bijvoorbeeld iets hebben meegemaakt, of als het (even) niet goed gaat thuis.

Welk probleem binnen de jeugdzorg, vind jij dat Nederland zo snel mogelijk moet oplossen? (Kies er één.)

*Single choice*

- Jongeren hebben niet genoeg inspraak als het gaat over hun eigen situatie
- Jongeren krijgen niet snel genoeg passende zorg
- Belangrijke personen (mentoren, ouders, vrienden, familie) voor de jongere worden niet genoeg betrokken
- Jongeren worden te snel en te veel afgesloten van de samenleving
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

Q15. Waarom vind jij dat dit probleem zo snel mogelijk moet worden opgelost?

[Hiervoor gekozen probleem].

*Multiple choice*

- Jongeren komen moeilijk uit de jeugdzorg en zijn daardoor onzeker over hun toekomst en zichzelf
- De relaties van jongeren worden verstoord
- Jongeren kunnen zich niet gezond ontwikkelen en hun eigen identiteit vormen
- Jongeren worden 'vergeten' en niet goed gehoord en gezien
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

# Bijlage

Vragenlijst 'Een Jonge Blik op 30 jaar Kinderrechten'

Q16. In het Kinderrechtenverdrag staat dat jouw ouders of verzorgers ervoor moeten zorgen dat je de hulp krijgt, waar je recht op hebt. En dat de overheid ervoor moet zorgen dat er genoeg dokters en goede plekken zijn waar je geholpen kan worden, als dat nodig is.

Wat kan Nederland volgens jou nog beter doen om zich aan deze afspraken te houden?

*Multiple choice*

- Zorg voor een Minister van Kinderen en Jongeren
- Zorg ervoor dat jongeren weten wat hun rechten zijn
- Richt je op de omgeving van jongeren en betrek hen bij de oplossingen
- Zorg dat jongeren makkelijk toegang kunnen krijgen tot hulp zonder er heel lang op te moeten wachten
- Zorg voor burgervoogden (iemand die een goede band heeft met de jongere en voor langere tijd wil helpen) als jongeren niet bij hun ouders opgroeien.
- Anders, namelijk... [open]
- Ik weet het niet

## **PARTICIPATIE**

Je hebt je mening gegeven over kinderrechten in Nederland. Dankjewel daarvoor!

Wij vinden dat de stem en de problemen van jongeren, ook onder de 18 jaar, echt serieus genomen moeten worden. Volgens artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag heb ook jij namelijk het recht om mee te denken en mee te doen als het om belangrijke dingen gaat!

Dat noemen we 'jeugdparticipatie'.

Q17. Hoe vind je dat er op dit moment naar de mening van jongeren in Nederland geluisterd wordt (bijvoorbeeld door de overheid), bij onderwerpen die voor hen belangrijk zijn?

*[slider 0-100]*

Er wordt heel slecht geluisterd ---- Er wordt heel goed geluisterd



STATE OF

YOUTH

